

Năm 1999, anh em Wachowski cho ra đời phim The Matrix và nó trở thành một trong những phim ăn khách nhất thế giới. Phim thuộc thể loại khoa học giả tưởng hành động ly kỳ. The Matrix có ba vai chính là Neo - một thảo trình viên điện toán -- do nam tài tử Keanu Reeves thủ vai, Morpheus - thủ lĩnh nhóm phản kháng chống lại gông cùm ảo ảnh của bộ máy siêu tính Matrix được dựng lên bởi những người máy mà trở trêu thay lại do loài người đã tạo ra vào thế kỷ thứ 21 - do nam tài tử Laurence Fishburne thủ vai, và Trinity - một người trong nhóm phản kháng, do nữ tài tử Carrie-Anne Moss thủ vai. Phim The Matrix nói về cuộc hành trình của Neo để khám phá ra sự thật về bản chất của Matrix.

[Kinh Lăng Già nói về Như Lai Tạng (tiếng Phạn là Tathata-Garbha) được một số học giả dịch sang tiếng Anh là Matrix-of-Buddhahood hay Essence-of-Buddhahood. Danh từ Như Lai Tạng dùng để ám chỉ sự tiềm ẩn của Chân Như (Như Lai) hay còn gọi là Phật Tánh trong tâm thức mỗi người. Theo thuyết của Duy Thức Tông thì mọi hiện tượng thế giới khởi lên từ ý tưởng và khái niệm trong

tâm thức; nói nôm na là tâm thức chứa đựng cả thế giới. Cái thực tại khởi lên từ ý tưởng và khái niệm là một thực tại ảo. Cái thực tại chân chính (Chân Như) trong tâm thức mỗi người thường bị che phủ bởi ý tưởng và khái niệm. Khi những ý tưởng và khái niệm được khắc phục bằng phương pháp thiền thì Chân Như được khám phá. Văn học Thiền Tông diễn đạt thuyết này qua thành ngữ “Kiến Tánh Thành Phật”. Như Lai Tạng cũng là tên chỉ Tàng (A Lại Da Thức) trong bộ não nơi chứa đựng dữ kiện để dựng lên ý tưởng và khái niệm. Tác giả phim dùng nhan đề The Matrix (từ chữ Matrix-of-Buddhahood) để tượng trưng cho cái thế giới ảo ảnh mô phỏng ra bởi một bộ máy siêu tính rồi phóng vào tâm thức của con người để che đậy cái thế giới thật. Tác giả chuyện phim cũng dùng phép đảo chữ cái của chữ “One” thành tên “Neo” là để ám chỉ The Awakened One (Kẻ Nhận Thức tức Phật Thích Ca).]

Chuyện phim The Matrix bắt đầu với khung cảnh Neo đang ngủ gục trước màn ảnh máy tính của chàng. Đột nhiên trên màn ảnh máy tính hiện ra một bức điện bí ẩn:

- Thức dậy, Neo...

Bức điện bí ẩn này đánh thức Neo và dẫn chàng đi gặp Trinity của nhóm phản kháng. Nhóm này đang đi tìm một nhân vật mà họ gọi là Kẻ Nhận Thức và họ nghĩ rằng Neo có thể là người đó. Vì đi gặp Trinity mà Neo bị truy nã, bắt, và phỏng vấn bởi những nhân viên an ninh Sentients của Matrix. Sau đó nhóm Sentients thả Neo ra để theo dõi chàng đến nhóm phản kháng. Nhóm phản kháng lại tìm gặp Neo và Trinity khơi dậy sự hiếu kỳ của Neo rồi dẫn chàng đi gặp Morpheus là thủ lĩnh của nhóm phản kháng.

[Trong thần thoại Hy Lạp, Morpheus là tên vị chúa tể của mộng giới.]

Neo gặp Morpheus và hai người bắt đầu câu chuyện:

- Morpheus: Anh có cái nhìn của một người chấp nhận những gì anh nhìn thấy bởi vì anh chắc rằng anh sẽ tỉnh dậy. Mãi mai thay, nó không xa với sự thật... Những gì anh biết anh không thể giải thích được, nhưng anh cảm nhận được. Anh cảm nhận được suốt cuộc đời của anh, là có cái gì không ổn với thế giới này. Anh không biết cái đó là cái gì, nhưng nó có đó, giống như là một mảnh vụn trong tâm thức của anh, làm cho anh phát khùng.

Những lời nói của Morpheus làm cho Neo bắt đầu thắc mắc về Matrix:

- Neo: Matrix là gì vậy?

- Morpheus: Nó ở khắp mọi nơi... Anh có thể cảm nhận được. Nó là cái thế giới đã được lấp qua mắt anh để làm cho anh bị mù loà về sự thật.

- Neo: Sự thật gì?

- Morpheus: Là anh là một kẻ nô lệ... giống như mọi người khác anh sinh ra trong ngục tù, một nhà tù mà anh không thể nhìn thấy hay sờ mó, một nhà tù cho tâm thức của anh. Đáng tiếc là không ai có thể nói cho anh Matrix là gì. Anh phải tự mình khám phá ra.

[Những mô tả của Morpheus về Matrix ám chỉ cõi Luân Hồi. Kinh Lăng Già nói là khi Chân Như bị che phủ bởi ý tưởng và khái niệm thì thế giới trong tâm thức là cõi Luân Hồi. Khi bức màn vô minh của ý tưởng và khái niệm được khuấy phục thì Chân Như lộ ra và thế giới trong tâm thức lúc đó là cõi Niết Bàn.]

Thấy Neo tò mò về sự thật của Matrix, Morpheus yêu cầu Neo chọn một trong hai viên thuốc khác màu:

- Morpheus: Anh uống viên thuốc màu xanh dương... câu chuyện chấm dứt. Anh thức dậy trên giường của anh và anh tin tưởng vào bất cứ gì anh muốn tin tưởng. Anh uống viên thuốc màu đỏ... và anh ở lại thế giới thần tiên và tôi sẽ phơi bày cho anh biết cái hang con thỏ nó sâu như thế nào.

[Trong văn hóa Anh-Mỹ, màu xanh dương tượng trưng cho bảo thủ và uy quyền. Uống viên thuốc màu xanh dương có nghĩa là sẽ không thay đổi và ở lại dưới uy quyền của máy siêu tính Matrix; cũng như là ở lại cõi Luân Hồi và tiếp tục kiếp ngục tù. Màu đỏ tượng trưng cho cách mạng. Uống viên thuốc màu đỏ tượng trưng cho sự phản kháng để đi tìm sự thật. Phim dùng cuộc phiêu lưu hang thỏ của Alice trong truyện Alice in Wonderland để ám chỉ cuộc phiêu lưu sắp tới của Neo.]

Neo chọn viên thuốc màu đỏ. Morpheus giải thích cho Neo biết là cơ thể loài người đang bị những người máy dựng làm những bộ pin cung cấp năng lượng cho chúng, và thần trí thì bị ghép vào và điều khiển bởi máy siêu tính Matrix. Morpheus sửa soạn tinh thần của Neo trước khi cứu thoát cơ thể chàng ra khỏi Matrix:

- Morpheus: Anh có bao giờ có một giấc mơ, Neo, mà anh quả quyết là nó thật? Giả sử anh không thức dậy được từ giấc mơ đó, Neo? Làm sao anh biết được sự khác biệt giữa thế giới mộng và thế giới thật?

[Trong Kinh Kim Cang, Đức Phật nói với Tu-bồ-đề: "Mọi hình tướng giống như một giấc mơ, một ảo ảnh, một ảo tưởng hay một hình bóng, giống như sương hay giống như một ánh chớp." Mỗi người đều nằm mơ khi ngủ, và khi tỉnh giấc thì chỉ nhớ được một số những giấc mơ thôi. Có những giấc mơ tạo ra hoan lạc, đau đớn, hay sợ hãi, ...v.v... Những cảm giác và hành động trong giấc mơ có khác gì với những cảm giác và hành động trong lúc tỉnh không? Nó chỉ có vẻ khác nhau là khi tỉnh thì con người có cảm tưởng là mình có được sự điều khiển. Nhưng thật ra, hầu hết mọi người khi đang tỉnh thì như là một bộ máy chỉ biết hành động hay phản ứng theo thói quen của mình mà thôi. Những thói quen này phát xuất từ gene, từ hấp thụ và bắt chước được ở gia đình, trường học, bạn bè, kẻ thù, ...v.v... Bộ não của mỗi người giống như là một cái máy tính đã được soạn thảo theo những chương trình từ trong bụng mẹ và từ va chạm với môi trường mà tạo ra thói quen. Do đó lúc tỉnh cũng giống như là lúc mơ. Giả sử mỗi người phải ngủ 16 tiếng một ngày và chỉ thức 8 tiếng một ngày thì những gì xảy ra và hành động trong lúc mơ có quan trọng hơn là trong lúc tỉnh không? Theo Phật Giáo thì cái quan trọng không phải là đang tỉnh hay đang mơ mà là sự nhận thức được cái ảo ảnh trong lúc tỉnh cũng như trong lúc mơ. Nam Tông và Bắc Tông đều dùng thiền để traу dò sự nhận thức được ảo ảnh trong lúc tỉnh. Mật Tông còn dùng thêm du già mộng pháp để nhận thức được ảo ảnh ngay trong lúc đang mơ.]

Rồi Morpheus và nhóm phản kháng cứu thoát cơ thể của Neo ra khỏi Matrix. Sau khi cơ thể Neo phục hồi lại sức khỏe, Morpheus bắt đầu huấn luyện Neo bằng cách dùng phương pháp mô phỏng điện toán. Bộ não của Morpheus và Neo được gắn liền với máy huấn luyện điện toán, và hai người "vào" trong máy điện toán. Bên trong máy huấn luyện điện toán:

- Neo: Chúng ta đang ở trong máy điện toán?
- Morpheus: Đúng vậy. Đây là cái Dụng Hình nơi mà chúng ta có thể nạp vào bất cứ cái gì... Những gì anh đang thấy là phần còn lại của hình ảnh bản thân. Nó chỉ là một sự hiện hình trong trí óc về bản thân số của anh!
- Neo: Nó không phải là "thực tại" [bản thân xương thịt của tôi]?
- Morpheus: "Thực tại" là gì? Anh định nghĩa "thực tại" ra sao? Nếu anh nói về những gì anh có thể cảm giác, những gì anh có thể ngửi, những gì anh có thể nếm hay thấy được, thì "thực tại" chỉ là những tín hiệu điện

được phỏng dịch bởi bộ não của anh. Bây giờ [ở trong đây] cái hiện có nó chỉ là một phần của mô phỏng não bộ tác động qua lại với máy siêu tính được gọi là Matrix.

[Theo thuyết Tam thức (Chân Thức, Hiện Thức, Phân Biệt Thức) của Duy Thức Tông thì tâm thức thu nhập những dữ kiện thô của những hiện tượng mà tự chính chúng không có ý nghĩa, xây dựng ra những tâm vật (hình ảnh, âm thanh, ...v.v...), rồi kết hợp với những ký ức để tạo ra ý nghĩa cho những dữ kiện thô đó. Danh từ Hiện Dùng trong phim ám chỉ Hiện Thức. Khoa học bộ não Tây Phương giải thích rằng bộ não con người thu nhập dữ kiện của những hiện tượng (hình ảnh, âm thanh, ...v.v..) xảy ra "bên ngoài" cơ thể rồi xây dựng những tượng trưng cho những hiện tượng đó trong bộ não. Một trái táo đỏ mà ta đang nhìn thấy chỉ là một hình ảnh được bộ não xây dựng lên trong tâm thức từ những quang tử phản chiếu từ trái táo đỏ ở 'bên ngoài' cơ thể. Cái "thực tại" của một cơ thể con người cũng chỉ là một sự xây dựng tượng trưng trong bộ não. Sinh vật học nói là một cơ thể con người tạo nên bởi nhiều tế bào đặc biệt cho mỗi bộ phận (chẳng hạn như tế bào xương, tế bào da) và những tế bào này nối và liên lạc với nhau qua những tế bào não. Những tế bào não điều khiển hết những tế bào khác trong cơ thể để cùng nhau tạo ra cái cảm tưởng là có một thực thể đồng nhất và hoàn toàn tách biệt ra khỏi môi trường chung quanh nó. Do đó Kinh Hoa Nghiêm nhấn mạnh "Tất cả mọi vật trong vũ trụ chỉ là Một". Một con người tựa như là một quốc gia gồm có những công dân (tế bào) làm việc và cộng tác để dựng lên một ranh giới nhân tạo giữa quốc gia này (cơ thể) với những quốc gia khác ở chung quanh (môi trường). Cái ranh giới này được xây dựng với mục đích gì? Nó được xây dựng để bảo tồn cái "thực thể" (những công dân, tế bào) nằm ở bên trong ranh giới; để bảo tồn cái "bản ngã" của cơ thể hay quốc gia. Khi nhân loại tiến hóa để trở thành những xã hội có tổ chức thì mỗi người, ngoài cái bản ngã vật chất, còn có thêm cái "bản ngã" cá nhân (tên, tuổi, học vấn, nghề nghiệp, địa vị xã hội, tiền của, ...v.v..). Mục tiêu chính của tu thiền là để nhận thức được cái ảo ảnh của những bản ngã. Thiền Tông chú trọng về phương pháp để nhận thức được cái ảo ảnh của "bản ngã cá nhân". Chẳng hạn như một cách tập là hai thiền sinh ngồi đối diện và thay phiên nhau người này hỏi người kia một câu "anh là ai?". Người kia có mười phút để mô tả cái "bản ngã cá nhân" của anh ta. Phương pháp này được hai người lập đi lập lại trong vài ngày đến khi nào cả hai đều không còn danh từ và tính từ gì để mô tả về mình nữa. Nó giúp cho mỗi người từ từ nhận thức ra được rằng những danh từ và tính từ mô tả mình là vô ý nghĩa, và từ đó mỗi người sẽ tự đặt câu hỏi "tôi là ai?" cho chính mình.]

Chuyện phim tiếp tục với Morpheus muốn thử xem Neo có tiềm năng của Kẻ Nhận Thức bằng cách giao đấu võ thuật với chàng (ở bên trong máy tính huấn luyện). Trong cuộc giao đấu Morpheus luôn nắm thế thượng phong vì ra chiêu và đỡ gạt nhanh hơn Neo. Morpheus muốn gợi ý cho Neo biết về bí quyết này:

- Morpheus: Yếu điểm của anh không phải là kỹ thuật giao đấu ...

Sau một vài chiêu thức giao đấu nữa:

- Morpheus: Anh còn chờ gì nữa? Anh nhanh hơn vậy. Đừng nghĩ anh là, biết anh là. Còn chờ gì nữa! Ngưng “cố gắng” đánh tôi, hãy đánh tôi!

[Một kỹ thuật thiền là tập trung ý thức thật sắc bén vào một vật, và kỹ thuật này cũng được dùng trong võ thuật để đạt được sự nhanh nhẹn và chính xác; cả hai đều được truyền qua Đông Á bởi Bồ Đề Đạt Ma - một sư tổ Thiền Tông. Morpheus muốn gợi ý nhắc chàng là cái ý thức tập trung không được sắc bén chứ không phải kỹ thuật giao đấu của Neo gây trở ngại cho chàng.]

Morpheus nhắc Neo:

- Morpheus: Tôi đang cố gắng giải thoát tâm thức của anh, Neo. Nhưng tôi chỉ có thể chỉ anh cánh cửa thoát ra thôi. Chính anh phải đi qua cánh cửa đó.

[Đức Phật trước khi nhập diệt dặn các đệ tử rằng: "Hãy tự soi đường mà đi".]

Neo bắt đầu nhận ra là trong một thế giới mộng tưởng, chính cái tâm thức của mình là dụng cụ để nhận ra những ảo ảnh đang xảy ra chung quanh mình. Morpheus tiếp tục dò xét tiềm năng của Neo bằng cách yêu cầu chàng nhảy từ một tòa nhà cao tầng này qua một tòa nhà cao tầng khác. Neo vận hết sức mình và cố nhảy qua, nhưng được nửa khoảng cách thì chàng đuối sức và rớt bịch xuống mặt đường nằm giữa hai tòa nhà.

[Mật Tông có phương pháp du già mộng tưởng mà khi nằm mộng hành giả có thể điều khiển được hành động của mình trong giấc mộng, chẳng hạn như là có thể điều khiển được mình nhảy trong giấc mộng. Neo bắt đầu nhận thức được rằng chàng đang ở trong một thế giới mộng tưởng, nhưng chàng chưa biết được cách tập trung ý thức để điều khiển mình.]

Morpheus lại gợi ý cho Neo:

- Neo: Tôi tưởng là nó không có thật.
- Morpheus: Tâm thức anh làm cho nó có thật.
- Neo: Nếu (tâm thức của) anh bị giết bên trong Matrix (máy tính), (cơ thể của) anh cũng chết ở đây (bên ngoài Matrix)?
- Morpheus: Cơ thể (đang nằm bên ngoài Matrix) không thể sống được nếu không có tâm thức (đang ở bên trong Matrix).

[Rene Descarte đề xuất ra thuyết rằng có một linh hồn riêng biệt đem sinh khí và điều khiển cơ thể của mỗi người. Linh hồn này nằm ở tuyến pineal trong bộ não con người. Triết lý Descarte gắn liền tâm thức với ý thức và sự tự nhận biết và tâm thức không phải do vật chất tạo ra; tâm thức cũng không phải là bộ não. Sau hơn ba thế kỷ, khoa học bộ não (KHBN) đã khám phá ra là tuyến pineal không phải là phần tạo ra ý thức hay là nơi mà linh hồn nằm ở đó như Descarte đã đề ra. Tuy nhiên, KHBN cũng có nhiều lý thuyết khác nhau về các cơ cấu tạo ra ý thức. Một số thuyết tin tưởng là ý thức phát xuất từ bộ não và chắc chắn rằng trong tương lai KHBN sẽ tìm ra được cơ cấu trong bộ não tạo ra ý thức. Những sự tin tưởng này phát xuất từ chủ nghĩa Khoa Học Duy Vật - tất cả mọi hiện tượng trong vũ trụ đều do vật chất phát sinh ra - là nền tảng của tất cả điều tra khoa học Tây Phương. Một số thuyết khác thì cho rằng ý thức là một loại "thực thể" khác với vật chất, chẳng hạn nó có thể là một loại "thực thể" vô hình như trọng lực. Phật Giáo có phương pháp xem xét nội tâm (thiền) để tìm hiểu về ý thức. Khoa học Tây Phương cũng đã thử dùng phương pháp này, nhưng sau một thời gian thì đã loại bỏ nó vì cho đó là một phương pháp chủ quan (không khách quan như những phương pháp điều tra khoa học khác). Những thắc mắc và nghiên cứu về ý thức của KHBN có liên quan đến những cuộc tranh luận triết học về chủ nghĩa Duy Vật và chủ nghĩa Duy Tâm. Đối với Phật Giáo nó còn liên quan đến câu hỏi là cái "thực thể" gì tái sinh từ đời này qua đời khác.]

Sau khi dò xét những tiềm năng của Neo, Morpheus không chắc Neo là Kẻ Nhận Thức. Do đó Morpheus dẫn Neo vào trong Matrix để đến gặp một bà tiên tri với hy vọng bà ta cho biết về Neo. Neo nghi ngờ tại sao Morpheus lại tin vào một bà tiên tri:

- Neo: Giả sử bà ta sai (về tôi là Kẻ Nhận Thức) thì sao?
- Morpheus: Không có đúng hoặc sai. Bà ta chỉ hướng dẫn đường cho anh thôi.

[Tâm thức của Neo, vẫn bị ảnh hưởng bởi ảo ảnh của Matrix, còn phân biệt giữa đúng và sai. Tâm thức của Morpheus, đã nhận thức được ảo ảnh của Matrix, không còn phân biệt giữa đúng và sai. Phim ám chỉ thuyết Nhị Đế của Đạo Phật, đó là Tục Đế - chân lý thực tiễn của đời sống hàng ngày dựa trên ý tưởng và khái niệm, có phân biệt giữa đúng và sai - và Chân Đế - chân lý của kẻ giác ngộ được rằng ý tưởng và khái niệm tạo ra ý nghĩa (hiện có và đặc tính) cho hiện tượng, thành ra không có phân biệt giữa đúng và sai. Trong Tâm Kinh, Quan Thế Âm Bồ Tát nói với Xá-lợi-tử rằng "Mọi hình tướng đều là Không (Tánh)... không sinh

và không diệt... ". Đó là lời nói theo quan điểm của kẻ đã giác ngộ về cái Chân Đế của hiện tượng. Theo Chân Đế thì "sinh" là một khái niệm mà tâm thức phỏng dịch ra cho sự vật, và "diệt" cũng là một khái niệm mà tâm thức phỏng dịch ra cho sự vật.]

Neo bước vào phòng khách của bà tiên tri. Chàng thấy có một nhóm trẻ đang chơi đùa. Trong đó có một chú tiểu đang ngồi đùa nghịch với những chiếc thìa bạc. Chú tiểu cầm một chiếc thìa thẳng lên tay, ngắm nhìn nó, và làm cho nó trở nên cong queo rồi giãn thẳng ra trở lại như cũ. Neo lấy làm lạ, ngồi xuống, lấy hai tay cầm chiếc thìa đó lên quan sát. Chú tiểu nhìn Neo nói:

- Chú tiểu: Đừng có (dùng tay) bẻ cong chiếc thìa. Không thể làm được. Hay hơn là chỉ nên cố nhận ra được sự thật.
- Neo: Sự thật gì?
- Chú tiểu: Không có chiếc thìa.
- Neo: Không có chiếc thìa?
- Chú tiểu: Lúc đó anh sẽ thấy là không phải chiếc thìa nó cong queo. Mà nó chỉ là cái bản ngã (tâm thức) của anh.

Neo bấy giờ chú tâm vào chiếc thìa làm nó trở nên cong queo và rồi giãn thẳng ra trở lại như cũ.

[Có một câu chuyện Thiên Tông như vậy:

Hai nhà sư đang tranh luận về một lá cờ đang bay phát phới trong gió.

Một nhà sư nói: "Lá cờ đang di động."

Nhà sư kia nói: "Ngọn gió đang di động."

Lục Tổ tình cờ đi ngang qua.

Lục Tổ nói với họ: "Không phải gió, không phải cờ; tâm đang dao động."

Phật pháp dạy rằng người phải nhận thức ra Không Tánh của hình thể. Sự hiện có và những đặc tính của cái thìa (hình thể) là do tâm thức phỏng dịch ra ý nghĩa (sự hiện có và những đặc tính) cho cái thìa chứ tự nó cái thìa không có sự hiện có và những đặc tính. Một người đang đối nhìn thấy một trái táo thì rất thèm thuồng, thế nhưng một con hổ đang đối nhìn thấy một trái táo thì lại dửng dưng. Trái táo có "ý nghĩa" đối với người đang đối nhưng nó chẳng có "ý nghĩa" gì đối với một con hổ đang đối, tức là trái táo (một vật) tự nó không có ý nghĩa. Khi chú tiểu nói với Neo "không có chiếc thìa" thì chú tiểu đang dùng ngôn ngữ Không Tánh.]

Sau đó Neo bước vào phòng bếp và gặp bà tiên tri. Bà tiên tri hỏi chàng:

- Bà tiên tri: Anh có biết anh là Kẻ Nhận Thức không, Neo?
- Neo: Thành thật mà nói, tôi không biết.

Bà tiên tri chỉ một tấm biển treo trên tường:

- Bà tiên tri: Anh có biết tấm biển trên tường viết gì không?
- Neo: Không.
- Bà tiên tri: Đó là hai chữ Latin 'Biết Mình'... Tôi cho anh biết một bí mật nhỏ nhé... Kẻ Nhận Thức giống như là người đang yêu... Không ai có thể nói với anh là anh đang yêu. Anh tự biết... từ trong ra ngoài... tận vào xương tủy.

Bà tiên tri tiếp tục:

- Bà tiên tri: Anh có khả năng đặc biệt, nhưng mà hình như anh định đánh đổi nó cho một thứ...
- Neo: Thứ gì?
- Bà tiên tri: Cho kiếp sau, chẳng hạn.

Sau đó bà tiên tri cho Neo biết trước là tính mạng của Morpheus sẽ bị nguy hiểm và sẽ tùy vào Neo có chịu đổi chính mạng mình lấy mạng của Morpheus không.

[Phật Giáo Đại Thừa đòi hỏi người Phật tử phải nguyện sau khi thành Đạo thì vì lòng Từ Bi phải tái sinh trở lại cõi Luân Hồi để dẫn dắt những chúng sinh còn lại trên đường giác ngộ. Bà tiên tri muốn khích Neo là có lẽ chàng không có mục tiêu cao là giải thoát ra khỏi ảo ảnh của Matrix (giác ngộ), mà chàng chỉ dùng tiềm năng đặc biệt để đổi cho một kiếp sau tốt hơn thôi. Bà ta cũng muốn thử coi Neo có tiềm năng của lòng Từ Bi cứu Morpheus không.]

Rồi tâm thức của Morpheus bị nhóm Sentients bắt và tra tấn trong Matrix. Neo quyết định mạo hiểm tính mạng mình để đi cứu Morpheus. Tâm thức của chàng và Trinity đột nhập vào nơi nhóm Sentients đang cầm giữ Morpheus và giải thoát được cho Morpheus. Nhóm Sentients đuổi theo nhóm của Neo. Tâm thức của Morpheus và Trinity thoát khỏi rượt đuổi của nhóm Sentients và ra được khỏi Matrix. Chỉ còn tâm thức của Neo vẫn bị nhóm Sentients rượt đuổi ở bên trong Matrix.

Vào đoạn cuối của phim, tâm thức Neo ở bên trong Matrix bị ba người Sentients rượt đuổi xuống một hầm xe điện ngầm. Neo phải chạy tìm một cánh cửa để dẫn tới nơi có một điện thoại mà chàng phải dùng gọi để thoát ra khỏi Matrix. Nhưng khi chàng mở một cánh cửa thì có thủ lĩnh của nhóm Sentients đã chờ sẵn và lấy súng bắn vào ngực chàng. Neo quy xuống, và chàng không còn nhịp tim nữa. Nhóm Sentients nghĩ là chàng đã chết nên họ bỏ đi. Trong khi đó, ở bên ngoài Matrix, Trinity đang quan sát và nhìn thấy cơ thể của Neo cũng đang giãy dụa chết. Nàng không cầm lòng được nữa và hét vào tai chàng:

- Trinity: Neo, em không còn sợ nữa. Bà tiên tri đã nói với em là em sẽ yêu một người... và người đó sẽ là Kẻ Nhận Thức. Do đó anh thấy không, anh không thể nào chết được. Anh không thể... bởi vì em yêu anh. Anh nghe không? Em yêu anh.

Bên trong Matrix, tâm thức của Neo mở mắt và đứng dậy. Ba người Sentients nhìn thấy Neo đứng dậy, họ chia súng bắn nhiều viên đạn về hướng chàng. Neo nhìn về phía nhóm Sentients và la lớn lên: “Không!”. Cùng lúc chàng giơ bàn tay trái mở rộng ra như là để chặn lại những viên đạn đang bay tới. Tự nhiên tất cả những viên đạn đều dừng lại trên không ngay trước mặt chàng như là có một bức tường vô hình chặn chúng lại. Neo giơ tay ra và nắm lấy một viên đạn rồi thả cho nó rơi xuống đất. Những viên đạn còn lại trên không cũng đồng loạt rơi xuống đất hết.

[Phim dùng chữ “Không” để ám chỉ Không Tánh, và muốn diễn tả là tâm thức của Neo đã giác ngộ ra được Không Tánh (ảo ảnh) của Matrix. Bồ Tát Long Thọ dùng Trung Quán Luận đã phá tất cả những khái niệm. Một trong những khái niệm bị phá là khái niệm về thời gian và sự di động. Nếu không có khái niệm về thời gian thì cũng không có sự di động. Phim muốn diễn tả rằng vì Neo đã nhận thức ra được ảo ảnh của Matrix thành ra chàng không còn có khái niệm về thời gian. Do đó sự di động của những viên đạn cũng

không có và chúng ngừng lại trước mặt chàng! Một số tu viện Mật Tông có 12 bức tranh vẽ về cuộc đời của Đức Phật từ lúc sinh đến khi nhập diệt. Một trong 12 bức tranh mô tả lúc Đức Phật mới thành Đạo và ngồi dưới gốc cây bồ đề thì quỷ dữ đến và dương cung bắn nhiều mũi tên vào ngài, nhưng những mũi tên đó đã biến thành những đóa hoa và dừng lại trước mặt Đức Phật như là có một bức tường vô hình đã chặn chúng. Phim đã lấy câu chuyện trong tranh để diễn tả bóng gió sự giác ngộ của Neo. Quan trọng hơn nữa phim muốn diễn tả động cơ chính đã giúp Neo nhận ra ảo ảnh của Matrix là lòng từ bi của Neo cứu giúp Morpheus và tình thương của Trinity dành cho Neo. Phim đã dùng những hành động đó để tượng trưng cho Từ Bi của Đạo Phật. Từ Bi và Trí Tuệ là hai cứu cánh của Đạo Phật. Tuy nhiên, Mật Tông đặc biệt nhấn mạnh đến Từ Bi hơn cả

Trí Tuệ và thường dùng câu chuyện Bồ Tát Vô Trước cứu giúp một con chó đang bị giới thôi để nhấn mạnh về Từ Bi.]

Neo nhìn về phía nhóm Sentients và bây giờ chàng thấy mọi vật trước mặt chàng chỉ là những dòng mã số điện toán màu xanh. Rồi thủ lĩnh nhóm Sentients tiến tới và đấu võ với chàng, nhưng Neo đã hạ thủ lĩnh của nhóm Sentients một cách dễ dàng vì bây giờ chiêu thức của chàng đã nhanh hơn hẳn rất nhiều.

[Phim dùng những dòng mã số điện toán màu xanh để tượng trưng cho sự lộ ra của Chân Như. Khi Neo đã tỉnh thức rồi thì tâm thức chàng không còn phỏng dịch ra những hình ảnh trên những hiện tượng trước mắt phát ra bởi Matrix nữa. Khi chúng ta nhìn vào một màn ảnh máy tính chúng ta thấy chữ và hình tuy rằng nó chỉ là những mã số điện toán điều khiển ánh sáng mà thôi. Con mắt và bộ não chúng ta đang phỏng dịch ra ý nghĩa cho những chữ và hình trên những mã số điện toán (số "1" và số "0"). Tự chúng, số "1" và số "0" chẳng có ý nghĩa gì cả. Giống như thế giới của Matrix, thế giới computer mà chúng ta tác động qua lại thường ngày chỉ là một thế giới ảo. Vậy mà nó ảnh hưởng vô cùng đến đời sống loài người trên trái đất này.

The Matrix là một tuyệt tác phim giải trí về cuộc hành trình của một chàng trai để tìm ra sự thật về bản chất của thực tại. Tác giả chuyện phim đã khéo léo lồng vào trong đó những triết lý căn bản Trung Quán và Duy Thức của Phật Giáo, và cũng diễn đạt nhiều về phương pháp của Thiền Tông và Mật Tông.]

Dharma Tathata Prajna Hridaya
California, ngày 2 tháng 6 năm 2007.

Chú thích:

Phần in thẳng là chuyện film.

Phần in nghiêng là diễn dịch của tác giả.

